

Пиеда

За него — Живота — направил бих всичко.

приложение
НА ВЕСТНИК
пиринско дело
за литература, изкуство, публицистика
30 МАРТ 1985 г. ГОДИНА ШЕСТА, БРОЙ 3
ИЗЛИЗА ВСЕКИ МЕСЕЦ
Редакция: ул. „Асен Христов" № 10
Телефон 2-31-74

НОВА СВЯТА РЕЛИКВА

ОЩЕ ЕДНО НЕПУБЛИКУВАНО ПИСМО НА ЯНЕ САНДАНСКИ

Публикуваното писмо е един от последните оцелели докумен ти, написани от Яне Сандан ски.

Писмото е до Георги Поц-ков, кумец и близък другар на Яне, и оригиналът се пази от децата на Поцков като свята реликва, защото самият Яне е кръстник на трите момчета, ро дени преди смъртта му — Го ран, Леонид и Страхил, а Со фия Сандански, сестра на Яне, е кръстница на останалите де ца — Софка, Йорданка и Яне.

През 1909 г. Яне Сандански е бил кум на сватбата на Геор ги Поцков (от с. Враня) и Парас кева Стоянова (от с. Левуно во). И двете семейства са уча ствували най-активно в дейно ста на ВМОРО (Яне се сбли жава с Георги Поцков още от 1900 г. и дори го е запознал с Параскева). Сватбата е стана ла според правилата на Орга низацията, която е забранява ла „тежки“ сватби с много да рове и други излишни разходи. Яне се е отнасял много сериоз но към своите задължения ка то кум и кръстник. Когато е имал възможност, Яне е ходел на гости у Поцкови в с. Вра ня и нерядко е прекарвал ко ледните и великденските праз ници у тях.

Самата Параскева ми разка ва как Яне пристигнал за кръ щението на първото й дете, Го ран, през февруари 1910 г. и как, недоволен от начина, по който бабата къпела бебето със съвсем малко вода, сам окъпал кръщелника си с много вода (три пръста да покриват пъпчето) в коритото. След то ва Яне дал на Параскева мно го други препоръки, например че изпраните детски дрешки трябва да се гладят с гореща ютия, за да се унищожат бак териите, и освен това той по съветвал осемнадесетгодишната майка да храни децата си на строго определени интервали и часове, независимо дали пла чат, или не. Очевидно Яне е придобил своите знания по пе диатрия през време на Афера та Мис Стоун от госпожа Цил ка, която е следвала за меди цинска сестра в Ню Йорк.

През февруари 1914 год. Георги Поцков е бил избран за народен представител като демократ. В действителност, Серската левица се е чувству вала по-близка до тесните со циалисти, отколкото до буржо азните партии, но понеже сер чани са смятали за главната си задача да свалят прогер-манското правителство на Радо славов, те са решили да под крепят най-силната опозицион на партия, т. е. Демократичес ката партия на Малинов. От другите хора, спомената в пис мото, Димитър Арнаудов от Либяхово (Илинден) е също депутат демократ; Гърнев е вероятно Симеон Гърнев от Либяхово, а Райна и Герчо Бъчварови са били близки и на Лора и Яворов.

Писмото до Георги Поцков, написано след избухването на Първата световна война и пре ди влизането на България в

Мерсия МАКДЕРМОТ

(Продължава на стр. 4)

НОВА СВЯТА РЕЛИКВА

(Продължава от стр. 1)

нея, изразява големия интерес на Яне към политическите въпроси, жаждата му за новини и също безпокойството му за бъдещето на България. Приблизително по същото време Яне е изпратил една телеграма до цар Фердинанд, в която, според една запазена чернова, той е писал:

„Ваше Величество, по всичко се вижда, че България иска те да тикнете на страната на Централните сили против Съглашението (в което влиза Русия), но знайте, че за българския народ от това ще настъпи такава катастрофа, щото и Дунава няма да Ви побере".

В писмото Яне изказва своето опасение, че няма да може да присъствува на кръщаването на последното дете на Поцкови, на което иска да даде „сахлам (истинско) българско" име, но в същност, той не само е успял да кръсти малкия Страхил, но пак е бил на гости у Поцкови за Великден. Според Параскева, той бил извънред но весел, пял, повикал един съсед да им свири на гайда и водил хорото, държейки Страхил (тогава на 39 дни) в дясната си ръка. Няколко дни покъсно враговете му го убили.

Параскева Поцкова обожава ше своя кум. Никога няма да забравя как тя плачеше, кога то говорехме за смъртта му, и как викна: „Миличък, кога ще видим друг като него?"

Мерсия МАКДЕРМОТ

Певрокоп
24. II. 915 г.

Др. Кулец

Писмото ти получих от 17/II т. год. на 22 того, благодаря за осветлението, което ми даваш, но само много рядко и малко, бих те молил това по-често да правиш, като проявяваш от себе си по-голям интерес в това отношение, да се срещаш по-често с Ляпчев, Малинов, с народняците ако познаваш някой и другите, които познаваш, да им искаш вна нието, вярват ли в превземането на Дарданелите, и ако вярват в това, не мислят ли че с това цената на България значително ако не и съвсем ще спадне пред Съглашението и можем да останем на пясъка — Нашето на България положение какво ще бъде ако Цариград капитолира. Противовес на тая акция дали Германия и Австрия нема да прегазат Сърбия и да дойдат на нашата граница и ние да станем второ Белгия. Как се обясняват вестите напосле дък мерки от правителството да запрещават всекакви събрания — допускат ли скорошна мобилизация и срещу кого и пр. Аз тела врафирах на сестра ми да отиде да кръсти детето името що му казват СТРАХИЛ, а как харесвали те името, сахлам българско нали — тук по нашенско нищо ново нема. Гърците както изглежда по степенно трупат войски към Драма и Серес, границата изглежда да е още отворена за фасул и др. артикули но и това се изчерпва вече. Нашата тука търговия не ни върви добре. Изглежда че ще се бавия тука бая време, съмнително е дали ще си отида и за Великден. Гледай дано намериш някой търговец за виното защото аз лично мога от тука да се откопчам — писах дома като отнесат дамаджаната на Герчо да я напълнат от преварената ракия. Пиши ти на вашите да я отнесат. Гърнев как е, хич не се обажда тоя човек. Нека ми пише някоя новина и той що се е омълчал толкоз — Арнаудов отиде и замръзна — уж обеща да пише по нещо сегиз-тогиз, но остана само обещание, от което най-много къща се не развали. Поздрави Гърнев, Арнаудов, Йор. Стоилов, Сичонов и всички достове.

Нарочно ще отидеш в Герчо ще го поздравиш и ще му искаш от моя страна извинение за гдето съм забравил да поръчам дома да напълнят дамаджаната — да питаш Райна как е сега с снаха та, най-сетне и този въпрос се свърши — ако иска Герчо нека ми каже как се топи сланина и прави хубава мас. Зайтин и маслини са ми дошли от Гръцко така че ако ходи към Гюмурджина да не ми взима.

Поздравявам Ви
Яне

Параскева Поцкова с децата си Горан и Леонид, чийто кръстник е Яне Сандански. (Снимката се публикува за първи път).

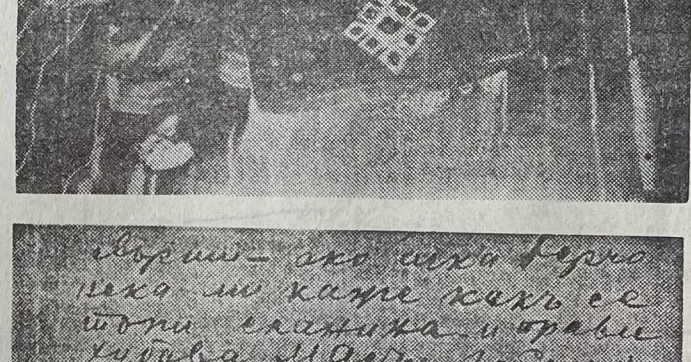

Факсимиле от писмото на Яне Сандански

Последното писмото на Яне Сандански, писано от Неврокоп на 24 февруари 1915 година до ВМОРО революционера, български учител, съосновател на Народна федеративна партия (българска секция) и депутат в XVII обикновено народно събрание на България Георги Поцков от с. Враня, Мелнишко, Пиринска Македония.

Има 2 основни момента в него:
1. На първа страница: „**Нашето на България положение**“ какво ще е във връзка с Дарданелската операция, която вече е започнала с форсиране на Проливите:

*„...да им искаш мнението, вярват ли в превземането на дарданелите, и ако вярват в това, не мислят ли, че с това **ценатa на българиа** значително ако не и съвсем ще спадне пред съглашението и можем да останем на пясъка. **Нашето на българиа** положение какво ще бъде ако Цариград капитулира...“*

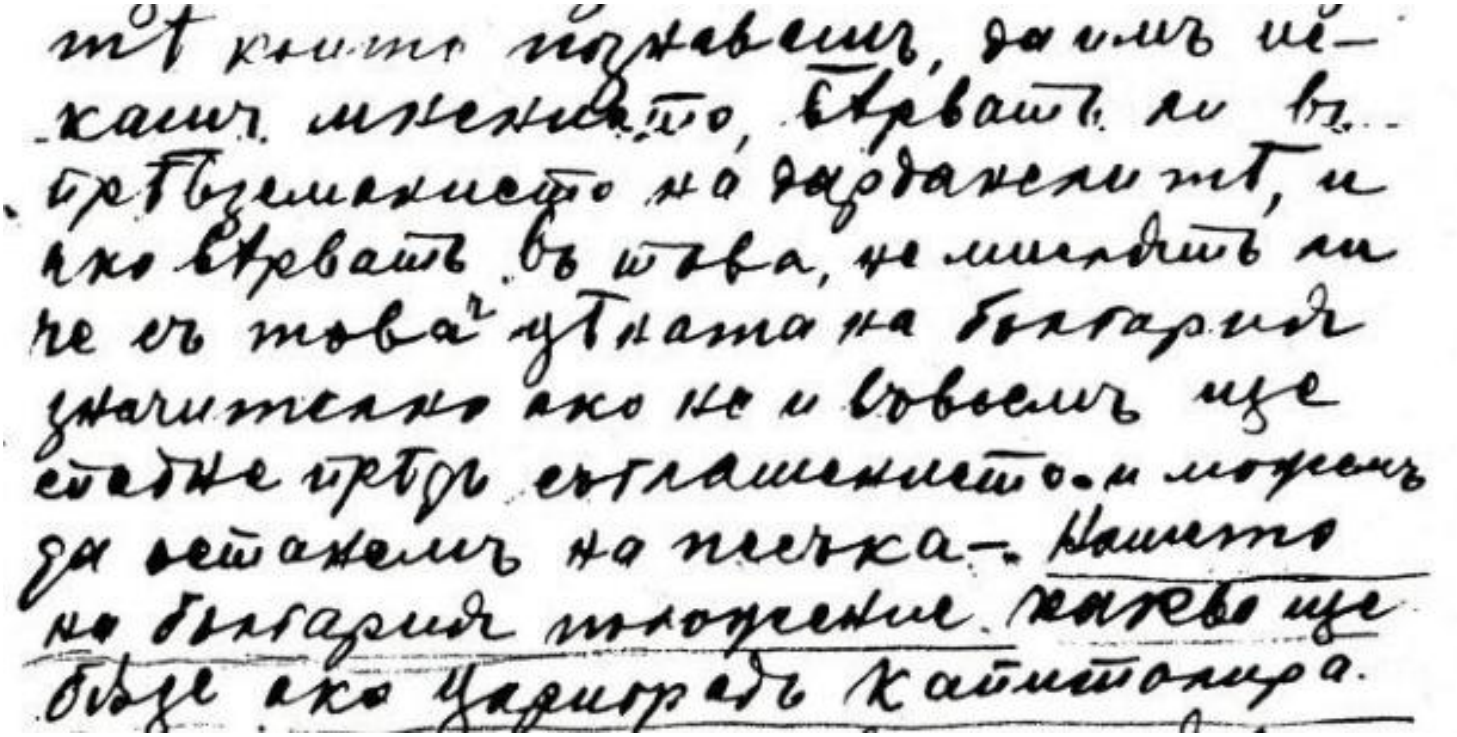

2. На втора страница: сестра му трябвало по негова заръка да кръсти детето си **Страхилъ**, защото името било **българско**:

"*Азъ телеграфирахъ на сестра ми да отиде да кръсти детето името да му кажатъ Страхилъ, е какъ харесва ли им името, сахлем **българско** нали."*

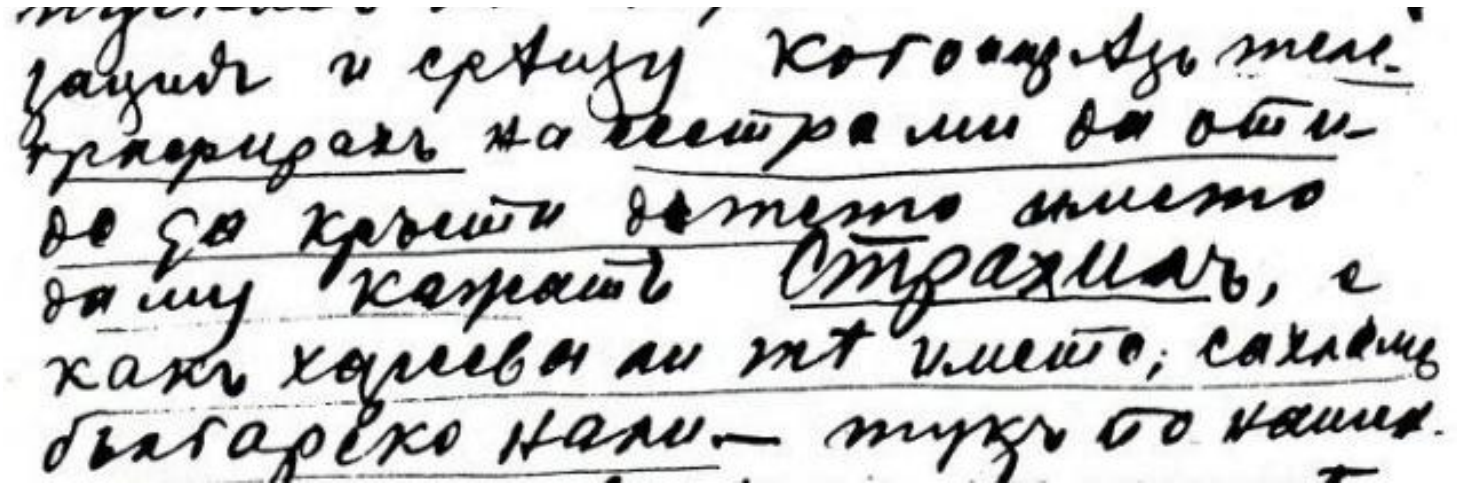

Цялото писмо:

1.

Неврокопъ
24/II-915 г.

Др Кумеръ,

Писмото Ти получихъ отъ 17/II т. год. на 22 того, благодаря за освѣтлението, кото ми давашъ, но само много рѣдко и малко, бихте молилъ това по често да правишъ, като проявяваш отъ себе си по голѣмъ интересъ въ това отношение, да се срѣщашъ по често съ Лютчевъ, Малиновъ, съ Народнящитѣ ако познаваш некой и другитѣ които познавашъ, да имъ искашъ мнението, вѣрвать ли въ прѣвземанието на дарданелитѣ, и ако вѣрвать въ това, не мислять ли че съ това цѣната на България значително ако не и въвсемъ ще спадне прѣдъ съглашението и можемъ да останемъ на песъка. Нашето на България положение, какво ще бѣде ако Цариградъ Капитолира, противовесъ на тая акция дали Германия и Австрия нема да прѣгазать Сърбия и да дойдать на нашата граница и ние да станемъ втора Белгия. Какъ се обяснавать?

Вземите набелѣзокъ мерки
отъ правителството да запрѣща-
вать всекакви събрания — до-
пускать ли скорашна мобили-
зация и срѣщу кого ще. Азъ теле-
графирахъ на сестрами да оти-
де да кръсти детето името
даму кажатъ Страхилъ, е
какъ харесва ли тѣ името; сахламъ
българско нали — тукъ по нашен-
ско нищо ново нема, върцитѣ
както изглежда постепено тру-
пать войски къмъ драма и сѣрец
границата изглежда дае още
отворена за фасулъ и др. арти-
кули но и товаси изчерпва
вече. Нашата тука търговия
не ни върви добре изглежда че
ще се бавимъ тука бая врѣ-
ме, съмнително е дали ще
си отида и за Великъ-день.
Глезай дано намеришъ некой
търговецъ за виното защото
азъ мъчно могя отъ тук да
се откопчамъ — писахъ

дома като отнесать дама-
дусаната на Герчо да я напъл-
нать отъ цесарската ракия
пиши ти на ваще да я отне-
сать.— Гърневъ какъ е хичъ
не се обежда тая човѣкъ
нека ми пише некоя новина
и той що се е омълчалъ. тол-
козъ— Арнаудовъ отиде и
амързна ушъ обѣща да пи-
ше по нещо сегизъ-тогизъ
но остана само обѣщание отъ
костно най много къща се не-
разваля.— Поздрави Гърневъ
Арнаудовъ, Геор. Стоиловъ
Симеоновъ, и всички достове.

Нарочно ще отидешъ
въ Герчо ще го поздравиш
, ще му искашъ отъ моя
страна извинение за гдѣ-
то съмъ забравилъ да поря-
чамъ дома да напълнять да-
мадусаната— да питашъ
Райна какъ е сега съ снахата
най сетне и този вопросъ се

4.

7.

Вѣрни — ако иска Герчо
нека ми каже какъ се
топи сланина и прави
хубава Масъ. Зайтинъ
и Маслини сѫ ми дош-
ли отъ Грѫцко такаче
ако ходи къмъ Гимурджи
на да не ми взима.

Поздравлявамъ Вс.
Яне

* Последното писмо на Яне Сандански
до Георги Поцков от 24.11.1915г.
Неврокоп *

Източник и още документи за Яне Сандански:

https://www.facebook.com/media/set/?set=a.1308323359785.2042481.1581624596&type=3